

Handläggare
Ingmarie Ahlberg
08-508 264 54**Till**
Exploateringsnämnden
2015-04-13

Boverkets förslag till strategi för miljökvalitetsmålet God Bebyggd Miljö. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Anse remissen besvarad med detta tjänsteutlåtande.
2. Justera beslutet omedelbart.

Ann-Charlotte Bergqvist
Tf förvaltningschefMarita Anheim
Avdelningschef

Sammanfattning

I Boverkets rapport "Förslag till strategi för miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö" ingår en analys vad som kan åstadkommas med dagens styrmedel och regelverk för att nå miljökvalitetsmålet "God bebyggd miljö". Det konstateras att målet inte uppnås med befintliga styrmedel och regler. Strategin identifierar därför områden där nya styrmedel och åtgärder behövs. Den innehåller även prioriterade frågor för en strategi med etappmål, åtgärder och styrmedel. I strategin har också analyserats hur grön teknik, miljöinnovationer och livscykelanalyser kan utvecklas och tillämpas för att bidra till miljökvalitetsmålet.

Det nationella miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö har stor relevans för exploateringskontorets arbete. Exploateringskontoret är därför kritiskt till att Boverket ger så kort remisstid för kommunernas granskning av strategin. Kontoret pekar också på att det är viktigt att Boverket beaktar de växande storstadsregionerna där målkonflikterna blir tydliga.

Exploateringskontoret
Avdelningen för Miljö och teknikFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 264 54
Växel 08-508 276 00
ingmarie.ahlberg@stockholm.se
exploateringskontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se/exploateringskontoret

Några områden som exploateringskontoret anser behöver utvecklas är:

- Boverkets förslag i strategin till vägledning för tätortsnära natur bör tydligare kopplas till utvecklingen av kunskap och verktyg för ekosystemtjänster.
- I Boverkets uppdrag ingick bl.a. att analysera hur livscykelanalyser kan utvecklas och tillämpas för att bidra till miljökvalitetsmålet. Exploateringskontoret menar att detta borde utvecklas mer i strategin.
- Planeringen för kretsloppslösningar behöver utvecklas i Boverkets strategi. Boverkets förslag till stadsmiljöprogram i insatsområde ”Bebyggelsestruktur och transporter” bör även omfatta stadens kretsloppslösningar.
- Masshantering behandlas inte så mycket i strategin men har stor betydelse för god bebyggd miljö. För växande storstadsregioner som Stockholm behövs mål och åtgärder för hållbar materialförsörjning på regional nivå.
- Planering av IKT-infrastruktur/fiber behöver preciseras.
- Avsnittet är rätt översiktligt beskrivet. Det skulle ha behövts en djupare analys som beskriver mer framåtsyftande och främst handfasta förslag dvs. hur grön teknik etc. kan bli en integrerad del i kommunernas och andra aktörers arbete för en god bebyggd miljö.

Bakgrund

Regeringen uppdrog i januari 2014 åt Boverket att ta fram förslag till strategi, som omfattar etappmål, styrmedel och åtgärder, som ska bidra till att miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö nås. Boverkets förslag redovisas i rapporten ”Förslag till strategi för miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö” (rapport 2014:32).

Remissen

I Boverkets rapport presenteras förslag till strategi som ska bidra till att Sverige uppnår miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Boverket har identifierat och lyft fram insatsområden som bedömts vara särskilt viktiga för att uppnå miljökvalitetsmålet.

Boverket har utgått från underlag och resultat från andra utredningar. Boverket har också haft avstämningar med olika myndigheter, kommunala och regionala företrädare för att skapa samsyn om föreslagen strategi.

För att nå miljökvalitetsmålet föreslår Boverket fyra nya etappmål med

åtgärder inom fyra insatsområden. Boverket konstaterar dock att det krävs mycket mer för att nå målet men att strategin tydligt kan bidra till att ge ökade resurser som leder i rätt riktning.

Etappmålen syftar till att klargöra för myndigheter, kommuner, näringsliv och andra samhällsaktörer vad som behöver göras för att nå en bättre måluppfyllelse.

Strategin omfattar både nya åtgärder men också åtgärder som föreslås i andra uppdrag och utredningar. Många åtgärder avser fortsatt utredning eller vägledning. Boverket har därför inte helt kunnat kvantifiera åtgärdernas effekter men bedömer att strategin bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålet. Åtgärdsförslagen har inte kostnadsbedömts i detalj, men Boverket bedömer att de är kostnadseffektiva.

Fyra viktiga insatsområden har identifierats:

- hållbar samhällsplanering
- bebyggelsestruktur och transporter
- energi- och resurshushållning
- nybyggnad och utveckling av befintlig bebyggelse

Boverket föreslår att regeringen tar beslut om följande etappmål:

- År 2020 har den svenska planeringsberedskapen utvecklats så att myndigheternas tillämpning främjar miljö kvalitetsmålens måluppfyllnad. Regionala forum har etablerats för samverkan mellan kommunala, regionala och nationella nyckelaktörer inom hållbar samhällsplanering.
- År 2020 ska minst 15 kommunala, mellankommunala eller regionala stadsmiljöavtal vara tecknade och förutsättningar till att ändamålsenlig bebyggelsestruktur finns på plats.
- Ökningen i persontransportresandet i tätorter ska ske med kollektivtrafik, cykel och gång så att biltrafiken minskar. År 2020 ska personbilstrafiken i tätorter ha minskat med 10 procent jämfört med 2014.
- Människans livsmiljö ska vara grunden för ett hållbart byggande och byggnadsbestånd. År 2020 ska livscykelperspektivet vara en utgångspunkt för all ny- och ombyggnad liksom vid förvaltning av befintlig bebyggelse.

Ärendets beredning

Stockholm stad har fått Boverkets ”Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö” på remiss från Miljö- och energidepartementet. Kommunstyrelsen har översänt remissen till exploateringsnämnden för svar senast 15 april 2015. Ärendet bör därför

justeras omedelbart. Remissen har också skickats till Stockholms Stadshus AB, trafiknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden.

Exploateringskontorets synpunkter

Stockholm växer snabbt, 140 000 nya bostäder ska byggas till 2030. Detta innebär utmaningar inom alla de insatsområden som Boverket identifierat och stadens planering och stadsbyggande berörs av dessa. För stadens del kan detta innebära konsekvenser i genomförandet av exploateringsprojekt om planeringsprocesserna påverkas.

Med tanke på den korta remisstiden har exploateringskontoret inte haft möjlighet att göra en djupare analys av remissen. Kontorets synpunkter är fokuserade på några frågor som kan ha konsekvenser för stadens exploateringsprojekt.

Exploateringskontoret vill särskilt peka på att det är viktigt att beakta förutsättningarna i storstadsregioner, som Stockholm, för att möjliggöra fortsatt stadsutveckling. Det är i storstadsregioner som målkonflikterna ställs på sin spets.

Insatsområde Hållbar samhällsplanering

Boverket föreslår åtgärder för att stärka den statliga styrningen av kommunernas fysiska planering, som t.ex. nationellt ramverk för planering. Exploateringskontoret ser positivt på samordning av nationella mål och program inom olika områden. Det är dock viktigt att detta inte leder till begränsningar för kommunerna samt påverkar planprocesserna som redan idag är långa.

Insatsområde – bebyggelsestruktur och transporter

I Boverkets förslag till vägledning för tätortsnära natur är målet att bevara befintliga grönområden och höja kvaliteten på dessa.

Såsom Boverket formulerat målet ser exploateringskontoret en risk för konflikt mellan denna målsättning och Stockholms tillväxtmål. Stockholms mål att bygga 140 000 bostäder innebär avvägningar mellan många olika intressen. Boverkets avsnitt om målkonflikter skulle behöva belysa utmaningen i att förtäta staden samtidigt som vi ska klara av att planera för ekosystemtjänster. Kontoret anser att Boverket tydligare behöver hänvisa till det arbete som pågår med utveckling av verktyg för ekosystemtjänster. Denna typ av verktyg stödjer stadens planering och val av mark att exploatera samt för in ekosystemtjänster i planeringen.

Insatsområde nybyggnad och utveckling av befintlig bebyggelse

I Boverkets uppdrag ingick bl.a. att analysera hur livscykelanalyser kan utvecklas och tillämpas för att bidra till miljö kvalitetsmålet.

Exploateringskontoret anser att detta borde utvecklas mer i strategin.

I stadens arbete med miljöprofilprojekt Norra Djurgårdsstaden är målsättningen att byggnader och anläggningar ska utformas med hänsyn till effektiv användning av resurser och låg miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv. För att kunna möta denna ambition arbetar staden med utveckling av gemensamma riktlinjer för LCA-beräkningar och hur uppföljning ska ske. Det behövs branschgemensamma regler för LCA-beräkningar¹. Det är viktigt med fortsatt nationell samordning inom detta område vilket Boverket borde ta upp i strategin.

Insatsområde energi- och resurshushållning

- Kretsloppslösningar behöver utvecklas i Boverkets strategi.

Planering av hållbar stad handlar inte bara om den arkitektur som vi ser utan lika mycket om de resursflöden som är ”osynliga” – såsom värme, el, VA, material/avfall, etc. Exploateringskontoret ser att detta område behöver belysas mer. Detta är kopplat både till insatsområde energi- och resurshushållning samt hållbar samhällsplanering.

Det behövs utvecklingsarbete avseende både organisation och ansvar samt hur och när planering för dessa resursflöden kommer in i planeringsprocessen. Detta arbete bör baseras på både forskningsresultat och praktisk erfarenhet från aktörer som bygger och förvaltar.

Utmaningen i stadsbyggande är att förena många olika aktörers intressen. De aktörer som står för de försörjande systemen behöver tas in tidigare i stadsbyggnadsprocessen för att frågorna ska integreras i arkitekternas planering av goda staden. Risken är annars att arkitektens idéer och ambitioner inte kan möta behoven av effektiv resursplanering.

Boverkets förslag till stadsmiljöprogram i insatsområde ”Bebyggelsestruktur och transporter” har fokus på hållbara transporter. Exploateringskontoret anser dock att stadsmiljöprogram även bör omfatta alla stadens kretsloppslösningar.

- Masshantering är ett resursområde som inte behandlas så mycket i strategin men som har stor betydelse för en god bebyggd miljö. Stockholms tillväxt och prioritering av bostadsbyggande leder till att större mängder schaktmassor kommer att transporteras längre. Det finns tecken på att byggsektorns logistiska effektivitet ytterligare förändras på grund av snabbare och mer komplicerade byggprocesser med s.k. just-in time leveranser. Denna inriktning medför längre och mer transporter. För växande storstadsregioner som Stockholm behövs mål och åtgärder för hållbar materialförsörjning på regional nivå.
- Kontoret ser också att planering av IKT²-infrastruktur/fiber behöver preciseras för att skapa förutsättningar för hög IKT-standard när vi bygger nytt.

Grön teknik, miljöinnovationer och livscykelanalyser

Avsnittet är översiktligt beskrivet. Det skulle ha behövts en djupare analys som beskriver mer framåtsyftande och främst handfasta förslag dvs. hur grön teknik etc. kan bli en integrerad del i kommunernas och andra aktörers arbete för en god bebyggd miljö. Några exempel på frågeställningar som skulle kunna lyftas fram är:

- Lokal produktion av mat och andra produkter/tjänster, dels från resurssynpunkt dels från social och lokal ekonomisk synpunkt.
- Perspektivet ”människan i centrum/sociala perspektivet” och vikten av en ”social infrastruktur” är viktigt för målet God bebyggd miljö för människor.
- Resurseffektivitet och cirkulär ekonomi omnämns men borde ges större tyngd eftersom samhällets metabolism är grundförutsättning för hållbara samhällsbygget.
- Styrmedel för implementering av god miljöteknik och hållbara innovationer behövs för genomförande av pilotprojekt.

Slut

Bilagor

1. Rapport 2014:32 – ”Förslag till strategi för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö”